

KOMPARATIVNA ANALIZA TRŽIŠTA RADA U REPUBLICI HRVATSKOJ I ODABRANIM DRŽAVAMA ČLANICAMA EUROPSKE UNIJE PREMA SPOLU

THE COMPARATIVE ANALYSIS OF LABOR MARKET IN THE REPUBLIC OF CROATIA AND SELECTED EU MEMBER STATES ACCORDING TO GENDER

Anita Kulaš Miroslavljević²¹

Sanja Knežević²²

DOI: <https://doi.org/10.31410/EMAN.2018.68>

Sadržaj: *Kretanje na tržištu rada je neprekidno i ne može se točno odrediti. Upravo zbog toga mnogi teoretičari i analitičari istražuju kretanje na tržištu rada. Tako je nastao i ovaj rad koji je proizašao iz dijela doktorske disertacije. U ovom dijelu smo istraživali koliko (ne)zaposlenost na tržištu rada ovisi o spolu. Istraživanje teme obavili smo u dvije faze. U prvoj fazi prikupili smo podatke i relevantnu literaturu u cilju stvaranja osnove za daljnje istraživanje. Kao najznačajniji izvor podataka za primjenu znanstvenih metoda koristili smo literaturu i stručne radove iz područja ljudskih potencijala te Internet. Nakon definiranja predmeta istraživanja i određivanja područja na kojem ćemo provesti istraživanje, odredili smo prikladne znanstvene metode kojima ćemo doći od potrebnih saznanja. Prikupljene podatke obrađivali smo i analizirali pomoću računalnih programa u sklopu Windows 7 Professional, MS Office Excel 2007 te programske podrške R 3.0.2 za Windows operacijski sustav.*

Ukupna analiza pokazala je da se Hrvatska znatno razlikuje u gotovo svim kategorijama u odnosu na ostale promatrane države te da postoji potreba za poboljšanjem stanja na tržištu rada bez obzira na raspodjelu prema spolu.

Ključne riječi: *tržište rada, zaposlenost, nezaposlenost, spol*

Abstract: *Labor market trends are continuous and can not be precisely determined. Because of that many theorists and analysts explore the movement in the labor market. That is how this work appear from a part of the doctoral dissertation. In this section we have been researching how much (un)employment in the labor market depends on gender. Research topics conducted in two phases. In the first phase, we collected data and relevant literature in order to create the basis for further research. As the most important source of data for the application of scientific methods, we used literature and professional papers from the human potential area and the Internet. After defining the subjects of the research and determining the area where we will conduct the research, we have determined the appropriate scientific methods that will come from the necessary knowledge. Collected were analyzed using computer programs in Windows 7 Professional, MS Office Excel 2007, and R 3.0.2 for Windows operating system. The overall analysis has shown that Croatia differs considerably in almost all categories compared to the other observed countries and that there is a need to improve the labor market status regardless of sex distribution.*

Key words: *labor market, employment, unemployment, gender*

²¹ Veleučilište u Slavonskom Brodu, Dr. Mile Budaka 1, 35000 Slavonski Brod, Hrvatska

²² Veleučilište u Slavonskom Brodu, Dr. Mile Budaka 1, 35000 Slavonski Brod, Hrvatska

1. UVOD

Tržište rada jest mjesto na kojem se može procijeniti stanje nacionalnoga gospodarstva neke države jer cilj svakog gospodarstva jest blagostanje njegovih građana. Na tržištu rada susreću se potražnja za radom i ponuda rada. Potražnja proizlazi iz tražitelja posla, a ponuda od samih poslodavaca. Ako je ponuda rada veća od potražnje, tada su tražitelji posla, odnosno radnici u boljem položaju jer mogu birati između više poslodavaca i osigurati si bolje radne uvjete. Vrijedi i obrnuto.

Kretanje na tržištu rada je neprekidno i ne može se točno odrediti. Upravo zbog toga mnogi teoretičari i analitičari istražuju kretanje na tržištu rada. Tako je nastao i ovaj rad koji je proizašao iz dijela doktorske disertacije. U ovom dijelu smo istraživali koliko (ne)zaposlenost na tržištu rada ovisi o spolu.

Ključni dio u analizi nezaposlenosti bila je usporedba Hrvatske sa državama iz regije (Austrija, Češka i Bugarska) prema podacima za cjelokupnu (ne)zaposlenost i stopu nezaposlenosti, kao i usporedba prema do sada navedenim kategorijama. Analiza je napravljena samo na usporedivim vrijednostima što znači da su uspoređivane samo relativne vrijednosti, odnosno podaci koji su skalirani prema broju stanovnika (za nezaposlenost i zaposlenost) te stopa nezaposlenosti koja je univerzalno usporediva zbog njenog načina definiranja.

Prema Državnom zavodu za statistiku, "zaposleni su sve osobe koje su zasnovale radni odnos s poslodavcem, na određeno ili neodređeno vrijeme, neovisno o duljini radnog vremena i vlasništvu pravne osobe. U zaposlene su uključeni pripravnici (vježbenici), osobe na porodnom dopustu i bolovanju te osobe koje su iz bilo kojeg razloga odsutne s posla do prekida radnog odnosa. Zaposlenima pripadaju i osobe koje rade u vlastitome trgovačkom društvu, poduzeću, obrtu ili slobodnoj profesiji." [2] Zaposleni za svoj rad primaju naknadu u novcu ili naturi.

Nezaposlenom osobom smatra se osoba sposobna ili djelomično sposobna za rad koja je evidentirana u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kao nezaposlena osoba u dobi od 15 do 65 godina, nije u radnom odnosu i redovito se prijavljuje i dr. "Nezaposleni su osobe koje zadovoljavaju sljedeća tri kriterija: a) u referentnom tjednu nisu obavljale nikakav posao za novac ili plaćanje u naturi b) u posljednja četiri tjedna prije anketiranja aktivno su tražile posao c) ponuđeni posao mogle bi početi obavljati u iduća dva tjedna. Toj skupini pripadaju i osobe koje su našle posao i u skoroj budućnosti nastupit će na posao." [2]

Anita Kulaš Miroslavljević

Rođena je 22.10.1984. godine u Slavanskom Brodu. Završila je Ekonomsko-birotehničku školu u Slavanskom Brodu, smjer: "Upravni referent" 2003. godine te odmah potom upisala Ekonomski fakultet u Osijeku gdje je 2007. godine diplomirala na smjeru Financijski management. Godine 2009. upisala je poslijediplomski doktorski studij Management na Ekonomskom fakultetu u Osijeku, gdje i doktorira 15.6.2015. Godine 2008. zaposlila se na Veleučilištu u Slavanskom Brodu na radnom mjestu asistenta na stručnom studiju „Menadžment“. Godine 2012. stekla je nastavno zvanje i radno mjesto predavača, a 2016.g. nastavno zvanje i radno mjesto višeg predavača na Veleučilištu u Slavanskom Brodu, gdje i danas radi. Godine 2016. je stekla i znanstveno zvanje znanstveni suradnik na Ekonomskom fakultetu u Osijeku. Informatički je obrazovana te se aktivno služi engleskim i pasivno njemačkim jezikom. Sudjelovala je na preko 15 međunarodnih konferencija i simpozija iz područja ekonomije i menadžmenta te je kao autor/suautor do sada objavila preko 30 znanstvenih radova.

Stopa nezaposlenosti jest postotni udio nezaposlenih u aktivnom stanovništvu, odnosno radnoj snazi koju obuhvaćaju zaposlene i nezaposlene osobe.

Prikupljene podatke obrađivali smo i analizirali pomoću računalnih programa u sklopu Windows 7 Professional, MS Office Excel 2007 te programske podrške R 3.0.2 za Windows operacijski sustav.

2. USPOREDBA TRŽIŠTA RADA HRVATSKE I AUSTRIJE

Usporedba nezaposlenosti po broju stanovnika za Hrvatsku i Austriju dana je u Tabeli 1. Vidimo da postoji statistički značajna razlika u nezaposlenosti prema svim kategorijama (ukupno, muškarci i žene).

	med (25%-75%*)		p [†]
	Hrvatska	Austrija	
<i>nezaposlenost po broju stanovnika prema spolu</i>			
ukupno	6,20 (5,30 – 7,125)	2,80 (2,70 – 2,90)	< 0,05
muškarci	6,85 (5,35 - 7,575)	3,10 (2,70 – 3,50)	< 0,05
žene	5,65 (4,90 – 6,725)	2,40 (2,30 – 2,70)	< 0,05

†Wilcoxonov test

Tabela 1. Usporedba nezaposlenosti po broju stanovnika za Hrvatsku i Austriju

Usporedba zaposlenosti po broju stanovnika za Hrvatsku i Austriju dana je u Tabeli 2., a za stopu nezaposlenosti u Tabeli 3.

	med (25%-75%*)		p [†]
	Hrvatska	Austrija	
<i>zaposlenost po broju stanovnika prema spolu</i>			
ukupno	43,35 (41,62 – 43,7)	57,50 (56,30 – 58,40)	< 0,05
muškarci	50,85 (49,10 – 51,35)	64,80 (64,60 – 65,30)	< 0,05
žene	36,70 (35,42 – 37,02)	50,80 (48,60 – 52,30)	< 0,05

†Wilcoxonov test

Tabela 2. Usporedba zaposlenosti po broju stanovnika za Hrvatsku i Austriju

Prema podacima iz Tabele 2. zaključuje se da postoji statistički značajna razlika u svim kategorijama.

	med (25%-75%*)		p [†]
	Hrvatska	Austrija	
<i>stopa nezaposlenosti prema spolu</i>			
ukupno	13,00 (10,72 – 14,25)	4,70 (4,30 – 4,80)	< 0,05
muškarci	11,80 (9,425 – 13,325)	4,60 (4,00 – 5,10)	< 0,05
žene	13,50 (11,93 – 15,60)	4,50 (4,30 – 5,10)	< 0,05

†Wilcoxonov test

Tabela 3. Usporedba stope nezaposlenosti za Hrvatsku i Austriju

Slična situacija jest i s podacima u Tabeli 3. gdje također postoji statistički značajna razlika u svim kategorijama.

U usporedbi Hrvatske i Austrije generalno možemo zaključiti kako su vrijednosti za nezaposlenost po svim kategorijama veće u Hrvatskoj. Također, očito je zaposlenost veća u Austriji, a stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj.

3. USPOREDBA TRŽIŠTA RADA HRVATSKE I BUGARSKE

Usporedba nezaposlenosti po broju stanovnika za Hrvatsku i Bugarsku dana je u Tabeli 4. Ovdje uočavamo da za razliku od Austrije, nema statistički značajne razlike za neke kategorije, preciznije za ukupnu nezaposlenost te nezaposlenost muškaraca. U kategoriji nezaposlenost žena postoje statistički značajna razlika između Hrvatske i Bugarske.

	med (25%-75%*)		p [†]
	Hrvatska	Bugarska	
<i>nezaposlenost po broju stanovnika prema spolu</i>			
ukupno	6,20 (5,30 – 7,125)	5,90 (4,60 – 6,90)	0,2238
muškarci	6,85 (5,35 - 7,575)	7,00 (4,90 – 7,90)	0,6563
žene	5,65 (4,90 – 6,725)	4,80 (4,30 – 5,80)	< 0,05

[†]Wilcoxonov test

Tabela 4. Usporedba nezaposlenosti po broju stanovnika za Hrvatsku i Bugarsku

Usporedba zaposlenosti po broju stanovnika za Hrvatsku i Bugarsku prikazana je u Tabeli 5.

	med (25%-75%*)		p [†]
	Hrvatska	Bugarska	
<i>zaposlenost po broju stanovnika prema spolu</i>			
ukupno	43,35 (41,62 – 43,7)	46,60 (44,50 – 46,70)	< 0,05
muškarci	50,85 (49,10 – 51,35)	50,80 (49,10 – 51,80)	0,5186
žene	36,70 (35,42 – 37,02)	42,00 (40,00 – 42,60)	< 0,05

[†]Wilcoxonov test

Tabela 5. Usporedba zaposlenosti po broju stanovnika za Hrvatsku i Bugarsku

Statistički značajne razlike postoje u kategorijama ukupna zaposlenost i zaposlenost žena dok u kategoriji zaposlenosti muškaraca ne postoji statistički značajna razlika.

Stopa nezaposlenosti za Hrvatsku i Bugarsku analizirana je u Tabeli 6. Kao i kod nezaposlenosti, statistički značajne razlike ne postoje u ukupnoj stopi nezaposlenosti te stopi nezaposlenosti muškaraca. Kategorija zaposlenost žena pokazuje statistički značajnu razliku između Hrvatske i Bugarske.

	med (25%-75%*)		p [†]
	Hrvatska	Bugarska	
<i>stopa nezaposlenosti prema spolu</i>			
ukupno	13,00 (10,72 – 14,25)	11,30 (9,00 – 13,70)	0,1954
muškarci	11,80 (9,425 – 13,325)	12,30 (8,60 – 14,20)	0,5301
žene	13,50 (11,93 – 15,60)	10,10 (9,30 – 12,20)	< 0,05

[†]Wilcoxonov test

Tabela 6. Usporedba stope nezaposlenosti za Hrvatsku i Bugarsku

Konkretna usporedba Hrvatske i Bugarske pokazuje raznolike rezultate. Tako možemo zaključiti kako je nezaposlenost (a time i stopa nezaposlenosti) žena u Hrvatskoj veća u odnosu na Bugarsku.

4. USPOREDBA TRŽIŠTA RADA HRVATSKE I ČEŠKE

Usporedba nezaposlenosti po broju stanovnika za Hrvatsku i Češku dana je u Tabeli 7. Ovdje uočavamo da statistički značajna razlika postoji za sve kategorije.

	med (25%-75%*)		p [†]
	Hrvatska	Češka	
<i>nezaposlenost po broju stanovnika prema spolu</i>			
ukupno	6,20 (5,30 – 7,125)	4,20 (3,90 – 4,50)	< 0,05
muškarci	6,85 (5,35 - 7,575)	4,00 (4,00 – 4,40)	< 0,05
žene	5,65 (4,90 – 6,725)	4,30 (3,90 – 4,90)	< 0,05

[†]Wilcoxonov test

Tabela 7. Usporedba nezaposlenosti po broju stanovnika za Hrvatsku i Češku

Usporedba zaposlenosti po broju stanovnika za Hrvatsku i Češku prikazana je u Tabeli 8. Statistički značajne razlike postoje u svim kategorijama.

	med (25%-75%*)		p [†]
	Hrvatska	Češka	
<i>zaposlenost po broju stanovnika prema spolu</i>			
ukupno	43,35 (41,62 – 43,7)	54,80 (54,50 – 55,00)	< 0,05
muškarci	50,85 (49,10 – 51,35)	64,30 (63,70 – 64,60)	< 0,05
žene	36,70 (35,42 – 37,02)	46,00 (45,70 – 46,20)	< 0,05

[†]Wilcoxonov test

Tabela 8. Usporedba zaposlenosti po broju stanovnika za Hrvatsku i Češku

Stopa nezaposlenosti za Hrvatsku i Češku analizirana je u Tabeli 9. Kao i kod nezaposlenosti, statistički značajne razlike postoje u svim kategorijama.

	med (25%-75%*)		p [†]
	Hrvatska	Češka	
<i>stopa nezaposlenosti prema spolu</i>			
ukupno	13,00 (10,72 – 14,25)	7,10 (6,70 – 7,50)	< 0,05
muškarci	11,80 (9,425 – 13,325)	5,90 (5,80 – 6,50)	< 0,05
žene	13,50 (11,93 – 15,60)	8,50 (7,90 – 9,60)	< 0,05

[†]Wilcoxonov test

Tabela 9. Usporedba stope nezaposlenosti za Hrvatsku i Češku

Usporedba Hrvatske i Češke ukazuje na to da stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj u prosjeku pokazuje više vrijednosti nego u Češkoj prema svim kategorijama. Naravno, zaključujemo kako je zaposlenost u Hrvatskoj manja u svim kategorijama u odnosu na Češku.

5. ZAKLJUČAK

Usporedba nezaposlenosti Hrvatske i Austrije pokazala je da postoji statistički značajna razlika u nezaposlenosti prema svim kategorijama. Statistički značajne razlike postoje također i u svim kategorijama zaposlenosti po broju stanovnika. Generalno se može zaključiti kako su vrijednosti za nezaposlenost po svim kategorijama veće u Hrvatskoj. Također, očito je zaposlenost veća u Austriji, a stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj.

Usporedba nezaposlenosti po broju stanovnika za Hrvatsku i Bugarsku pokazala je da nema statistički značajne razlike za neke kategorije, preciznije za ukupnu nezaposlenost te nezaposlenost muškaraca. U ostalim kategorijama postoje statistički značajne razlike između Hrvatske i Bugarske. Usporedba zaposlenosti po broju stanovnika za Hrvatsku i Bugarsku pokazala je da postoje statistički značajne razlike u svim kategorijama, osim u kategoriji zaposlenosti muškaraca. Kao i kod nezaposlenosti, statistički značajne razlike postoje u ukupnoj stopi nezaposlenosti te stopi nezaposlenosti muškaraca. Ostale kategorije ne pokazuju statistički značajnu razliku između Hrvatske i Bugarske. Prema tome, konkretna usporedba Hrvatske i Bugarske pokazuje raznolike rezultate. Tako možemo zaključiti kako je nezaposlenost (a time i stopa nezaposlenosti) žena u Hrvatskoj veća u odnosu na Bugarsku.

Usporedba nezaposlenosti po broju stanovnika za Hrvatsku i Češku pokazala je da statistički značajna razlika postoji za sve kategorije. Usporedba zaposlenosti po broju stanovnika za Hrvatsku i Češku pokazala je da statistički značajne razlike postoje u svim kategorijama. Jednako je i sa stopom nezaposlenosti. Naime, i kod nezaposlenosti, statistički značajne razlike postoje u svim kategorijama. Usporedba Hrvatske i Češke ukazuje na to da stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj u prosjeku pokazuje više vrijednosti nego u Češkoj prema svim kategorijama. Naravno, zaključujemo kako je zaposlenost u Hrvatskoj manja u većini kategorija u odnosu na Češku.

Ukupna analiza pokazala je da se Hrvatska znatno razlikuje u gotovo svim kategorijama u odnosu na ostale promatrane države te da postoji potreba za poboljšanjem stanja na tržištu rada bez obzira na raspodjelu prema spolu.

LITERATURA

- [1] Kulaš, A. (2015) *Migracija građana Republike Hrvatske na europsko tržište rada*, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek (doktorska disertacija)

Sanja Knežević

Rođena je 08.08.1985. godine u Slavanskom Brodu. Završila je jezičnu gimnaziju Matija Mesić u Slavanskom Brodu, 2004. godine te odmah potom upisuje Ekonomski fakultet u Osijeku gdje 2008. godine diplomira na smjeru Financijski management. Godine 2010. upisuje poslijediplomski doktorski studij Management na Ekonomskom fakultetu u Osijeku gdje i doktorira 28.06.2016. Godine 2009. zapošljava se na Veleučilištu u Slavanskom Brodu na radnom mjestu asistenta na stručnom studiju „Menadžment“. Godine 2013. stječe nastavno zvanje i radno mjesto predavača na Veleučilištu u Slavanskom Brodu. Godine 2017. stječe nastavno zvanje viši predavač gdje i danas radi. Informatički je obrazovana te se aktivno služi engleskim i njemačkim jezikom. Sudjelovala je na preko 15 međunarodnih konferencija i simpozija iz područja ekonomije i menadžmenta te je kao autor/suautor do sada objavila preko 30 znanstvenih radova.

- [2] Statistički ljetopis Republike Hrvatske 2017, Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, p.p. 135-138.